

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansalliseksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisista mediakasvatuslinjauksista. Nostamme erityisenä vahvuutena, että linjausten päivitys perustuu laajaan arviointiin. Tiedon ja tutkimuksen pohjalta voidaan rakentaa kestäviä ratkaisuja.

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

SOOL jakaa näkemyksen siitä, että erityisesti mediakasvatuksen sivuaineen ja laajojen valinnaisten oppimiskokonaisuuksien puute on haitaksi opettajaksi opiskelevien valmiuksille käsitellä mediakasvatuksen teemoja laajasti tulevassa työssään. Mediakasvatuksen opintojen tarjonnassa on korkeakoulujen välillä merkittäviä eroja, mikä asettaa opettajaksi opiskelevat eriarvoiseen asemaan. Erityisinä ryhminä tässä nousevat luokanopettajat sekä äidinkielen ja kirjallisuuden opettajat, mutta temaattisesti aihe on tärkeä jokaiselle opetus- ja kasvatustyötä tekeväälle.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

-

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

SOOL pitää päivitettyjen linjausten päätavoitteita kannatettavina. Yhdenvertaisuuden ja sen edistämisen teemojen korostaminen on tärkeää, koska mediakasvatuksen näkökulmasta se on yksi eniten opettajan työssä näkyviä ja huolta herättäviä teemoja.

Näkemyksestämme on myös tärkeää, että kotien ja perheiden rooli toimijuuden vahvistamisessa on tunnustettu. Tällöin linjaukset antavat eväitä myös oppilaitosten ja huoltajien väliselle yhteistyölle.

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

TOIMIJUUDEN VAHVISTAMINEN

Mielestämme on tärkeää, että nimenomaisesti tutkimusperustaisen tiedon rooli mediakasvatuksessa on nostettu tärkeäksi osaksi kokonaisuutta. Tutkitun tiedon tulee muutenkin olla lähtökohtana toiminnalle.

Kotien ja perheiden tukeminen on mielestämme erityisen tärkeä toimenpide.

Olemme samaa mieltä siitä, että mediakasvatuksessa(kin) tulee huomioida ihmisten moninaisuus, kuten kielitausta tai sosioekonominen tausta. Erilaisia kohderyhmiä varten luodussa materiaalissa tulee hyödyntää opetusalan ammattilaisten, monesti etenkin erityispedagogiikan ammattilaisten osaamista vahvan pedagogisen laadun varmistamiseksi.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Pidämme tärkeänä, että medialukutaidolle asetetaan selkeä määritelmä. Sen avulla medialukutaidon teemoja ja käsitettä on helpompi käyttää opetustyössä tarkoituksenmukaisesti.

Mediakasvatuksen aseman vahvistaminen korkeakoulutuksessa on tervetullutta. Esimerkiksi 25 opintopisteen tai jopa 60 opintopisteen opintokokonaisuudet voisivat toimia tärkeinä mahdollisuuksina opettajankoulutuksessa. Suhtaudumme kuitenkin varauksella siihen, mitä tarkoitetaan perustietojen ja pedagogisten taitojen hallitsemisella tässä kontekstissa. Uusien opintokokonaisuuksien lisääminen ei saa johtaa opettajankoulutuksen kokonaisuorman hallitsemattomaan kasvuun tai muiden keskeisten sisältöjen heikentymiseen. Lähtökohtaisesti tulisi ensisijaisesti tarkastella sitä, miten mediakasvatuksen teemoja voidaan käsitellä sisällytettynä olemassa olevaan kurssitarjontaan.

Täydennyskoulutuksen aseman korostaminen on tässä kontekstissa merkityksellistä. Maailma muuttuu etenkin tällä saralla, kuten luonnoksessa on selkeästi ilmaistu, joka nostaa tarvetta osaamisen ylläpitämiselle. Vapaan sivistystyön rooli täydennyskoulutuksen kentällä on tärkeää tunnistaa.

KESTÄVYYDEN EDISTÄMINEN

Mediakasvatuksen merkitys tulee rakentaa nimenomaan sivistyksen kautta oleelliseksi, sillä laaja yleissivistys kansallisella tasolla on muun muassa turvallisuustekijä.

Pidämme kannatettavana sitä, että mediakasvatukseen ja medialukutaitoon liittyvää tietoa ja tutkimusta julkaistaan avoimilla lisensseillä ja alustoilla, koska silloin laadukas tieto on laajemmin saavutettavissa esim. opetustyöhön tai opinnäytetöitä varten.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

Opettajien digitaalisen osaamisen kuvauksia tehdessä on tärkeää huomioida myös nuoremman polven opettajat, jotka ovat kasvaneet internetin ja nykymuotoisen teknologian kanssa. Opettajien osaamisessa tällä saralla on suuria eroja.

Toimeenpanossa yleisesti tulee huomioida se, ettei siitä synny ylimääräistä raportoitavaa opettajille. Opettajilla oleva kirjaamistyön määrä on jo merkittävää. Kunnallisen tason raportointityö tulee hoitaa muilla keinoin.

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

-

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

Mediakasvatuslinjausten päivittäminen on ajankohtaista ja tarpeellista. SOOL tunnistetaan arviossa nousseet riskit muun muassa yhdenvertaisuuden ja sivistyksen osalta, ja ne näkyvät opetustyössä monin tavoin. Tästäkin syystä on tärkeää saada laadukkaita työkaluja mediakasvatuksen teemojen käsittelyn tueksi.

Pidämme hyvänä, että mediakasvatus hahmotetaan luonnoksessa laajemmin kuin vain koulussa ja oppilaitoksissa tapahtuvana mediakasvatuksena. Yhteinen vastuu mediakasvatuksesta on tärkeää.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttöönottoon opetuksessa tulee olla selkeät, valtakunnallisesti yhtenevät tavoitteet, ja se tulee toteuttaa siten, että se tutkitusti edistää opettamista ja ennen kaikkea oppimista.

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

-

Laakkonen Emppu
Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry - koulutuspolitiikan
koordinaattori